

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 32/2009 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av mervärdesskattelagen, 18 b § i lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen och 3 § i lagen om skatt på vissa försäkringspremier

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 18 september 2009 en proposition med förslag till lagar om ändring av mervärdesskattelagen, 18 b § i lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen och 3 § i lagen om skatt på vissa försäkringspremier (RP 137/2009 rd) till finansutskottet för beredning.

Lagmotion

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motion:

- LM 67/2009 rd — Leena Rauhala /kd m.fl.:
Lag om ändring av ikraftträdandebestämelsen i lagen om ändring av 85 § i mervärdesskattelagen (remitterats 7.10.2009)

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- konsultativ tjänsteman Tiina Maisala, finansministeriet
- överinspektör Leila Himanka, Skattestyrelsen
- specialforskare Marja Riihelä, Statens ekonomiska forskningscentral
- direktör Pekka Immeli, Akava r.f.
- skattejurist, vicehäradshövding Jouko Jormalainen, Finansbranschens Centralförbund
- avdelningschef Tomi Viitala, Centralhandelskammaren
- direktör Timo Sipilä, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf
- vice verkställande direktör Veli-Matti Aittoniemi, Turism- och Restaurangförbund rf
- ekonomisk expert Helena Pentti, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- specialsakkunnig i skattefrågor Henrik Rainio, Finlands Kommunförbund
- verkställande direktör Osmo Laine, Dagligvaruhandeln r.f.
- ekonomisk expert Mikael Kirkko-Jaakkola, Skattebetalarnas Centralförbund.

Dessutom har finansministeriet lämnat skriftligt utlåtande.

PROPOSITIONEN OCH LAGMOTIONEN

Regeringens proposition

I propositionen föreslås ändringar av mervärdesskattesatserna och försäkringspremieskattesatsen.

Den allmänna mervärdesskattesatsen föreslås bli höjd från 22 till 23 procent. Skattesatsen för livsmedel och foder ska höjas från 12 till 13 procent och skattesatsen för restaurang- och cateringtjänster sänkas från 22 till 13 procent. Skattesatsen för böcker, läkemedel, idrottstjänster, persontransporter, inkvarteringstjänster, tv-licensintäkter, kultur- och underhållningsevenemang, konstverk som upphovsmannen säljer, all import av konstverk, ersättningar för upphovsrätt som upphovsrättsorganisationerna får, friserstjänster samt vissa små reparationsstjänster föreslås bli höjd från 8 till 9 procent.

Försäkringspremieskatten ska höjas från 22 till 23 procent.

Lagarna avses träda i kraft den 1 juli 2010.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2010 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagmotion

LM 67/2009 rd. I lagmotionen föreslås att ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av 85 § i mervärdesskattelagen (785/2008) ska ändras så att lagen träder i kraft den 1 juli 2010. Momsskattesatsen för livsmedel ska således sänkas från samma tidpunkt som för restaurangtjänster.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet tillstyrker propositionen med de ändringar som föreslås i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av 3 § i lagen om skatt på vissa försäkringspremier.

Syftet med den nedsatta skattesatsen för restaurang- och cateringtjänster är att förbättra konkurrenssituationen i fråga om mat som säljs i affärer och restaurangmat. De höjda skattesatserna motiveras i sin tur med statsekonomiska skäl.

För att göra beskattningen mer rättvis sänktes momssatsen för livsmedel i enlighet med regeringens program från 17 till 12 procent i början av oktober 2009. Ändringen beräknades minska statens skatteinkomster med 500 miljoner euro på årsnivå. Staten antogs få tillbaka omkring hälften genom ökad köpkraft och privat konsumtion. I samband med ändringen blev den allmänna momssatsen för restaurang- och cateringtjänster kvar på 22 procent. Det var inte möjligt att ändra skattesatsen för dem på grund av begränsningarna i rådets mervärdesskattedirektiv (2006/112/EG).

Den ökade skillnaden i skattesatser för restaurang- och cateringtjänster och livsmedel på grund av ändringen är ett problem i konkurrenshänseende och togs också upp i utskottets betänkande om propositionen (RP 114/2008 rd). Regeringens syfte har varit att få momsdirektivet ändrat så att momssatsen för restauranger och personalmåltider ska kunna sänkas till samma nivå som för livsmedel. I början av juni 2009 trädde en ändring i direktivet i kraft som tillåter att medlemsstaterna tillämpar en nedsatt livsmedelsskattesats också på restaurang- och cateringtjänster och som möjliggör den ändring som regeringen nu föreslår.

En höjning av den allmänna momssatsen till 23 procent ökar skatteinkomsterna med 503 miljoner euro, för livsmedel och foder till 13 procent med 108 miljoner euro, för vissa varor och tjänster från 8 till 9 procent med 24 miljoner euro och för försäkringspremier med 9 miljoner euro per år. Om skattesatsen för restaurang- och cateringtjänster sänks från 22 till 13 procent, betyder det ett årligt skatteinkomstbortfall på cirka

258 miljoner euro. Sammantaget ökar ändringarna skatteinkomsterna med 426 miljoner euro per år.

Den sänkta skattesatsen för restaurang- och cateringtjänster beräknas förbättra sysselsättningsläget med 9 500 personer. Höjda skattesatser försvagar i sin tur sysselsättningen. Då förbättras sysselsättningsläget totalt med bara 4 800 personer.

Utskottets bedömning

Utskottet ser det som mycket viktigt att momsatsen för restaurangmat sänks till samma nivå som för livsmedel som säljs i affärerna. Med hänsyn till den ekonomiska situationen är det också begripligt att den allmänna momssatsen samtidigt höjs. Sammantaget betyder den redan genomförda sänkningen av momssatsen för livsmedel och de ändringar som regeringen nu föreslår att omkring 110 miljoner euro per år går förlorade i skatteinkomster.

Statens ekonomiska forskningscentral bedömer i en utredning till utskottet att ändringen får ganska obetydliga konsekvenser för inkomstfördelningen. En sänkt momssats för livsmedel minskar inkomstskillnaderna i viss mån. Den nu aktuella ändringen upphäver delvis effekterna av den föregående reformen. Den sammantagna nyttan av ändringarna för låginkomsttagare är mindre i euro men större i relation till de disponibla inkomsterna än för höginkomsttagare.

Det är också motiverat att skatten på försäkringspremier, som är lika stor som mervärdesskatten och som tas ut enligt lagen om skatt på vissa försäkringspremier, höjs till samma nivå som den allmänna momssatsen. Vid utfrågningen av sakkunniga påtalades i alla fall en del problem med tolkning och praxis av ikraftträdandebestämmelsen i lagen.

Försäkringsbolagens programvara är strukturerad enligt försäkringsperiod och då betyder ändringar mitt under försäkringsperioden extra datakostnader. Finansministeriet föreslår en sådan ändring i ikraftträdandebestämmelsen att lagen ska tillämpas på en försäkringspremie som betalas för en försäkringsperiod som börjar den dag lagen träder i kraft eller därefter. Utskottet föreslår att propositionen ändras på detta sätt. För försäkringar som enligt villkoren förnyas varje år och som fortsätter en försäkringsperiod i taget om försäkringen inte sägs upp betyder ändringen att lagen tillämpas från början av en försäkringsperiod som börjar den dag lagen träder i kraft eller därefter.

Förslag till beslut

Finansutskottet föreslår

att lagförslag 1 och 3 godkänns utan ändringar,

att lagförslag 2 godkänns enligt propositionen men 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen med ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

att lagmotion LM 67/2009 rd förkastas.

Utskottets ändringsförslag

Lagförslag 2

— — — — —

Lagen tillämpas på försäkringspremier som (utesl.) betalas för en försäkringsperiod som börjar den dag då lagen träder i kraft eller därefter.

FiUB 32/2009 rd — RP 137/2009 rd

Helsingfors den 6 november 2009

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Kari Rajamäki /sd
medl. Tarja Filatov /sd (delvis)
Pertti Hemmilä /saml
Bjarne Kallis /kd
Kyösti Karjula /cent
Esko Kiviranta /cent
Mikko Kuoppa /vänst
Reijo Laitinen /sd (delvis)
Mika Lintilä /cent
Olli Nepponen /saml
Tuija Nurmi /saml
Kirsi Ojansuu /gröna

Heikki A. Ollila /saml (delvis)
Markku Rossi /cent
Matti Saarinen /sd
Petri Salo /saml
Minna Sirnö /vänst (delvis)
ers. Matti Kauppila /vänst (delvis)
Lauri Kähkönen /sd (delvis)
Reijo Paajanen /saml (delvis)
Heli Paasio /sd
Kimmo Sasi /saml
Ulla-Maj Wideroos /sv
Tuula Väättäin /sd (delvis).

Sekreterare i delegationen var

utskottsråd Jukka Vanhanen.

RESERVATION 1

Motivering

Vi anser att det är orättvist att den allmänna momssatsen höjs från 22 till 23 procent och att skattesatsen för böcker, läkemedel, idrottstjänster, persontransporter, inkvarteringstjänster, televisionslicensintäkter, kultur- och underhållningsevenemang, konstverk som upphovsmanen säljer, all import av konstverk, ersättningar för upphovsrätt till upphovsrätsorganisationer, friserstjänster och vissa små reparationstjänster höjs från 8 till 9 procent och att inkomstskatten samtidigt sänks. Till råga på allt utnyttjar regeringen sin majoritet i riksdagen för att genomföra en höjning av fastighetsskatten.

En sådan förskjutning innebär att skatter i allt mindre utsträckning betalas av de som med sina höga inkomster skulle kunna betala en större andel av sina inkomster i skatt än låg- och medelinkomsttagarna.

Den lindrade inkomstbeskattningen och den höjda momsen och fastighetsskatten kan inte ens motiveras med att man kantänka går från beskattning av arbete mot beskattning av konsumtion. Det är bara en läglig täckmantel för högin-

komsttagarnas girighet. Konsumtion och boende säger ingenting om betalningsförmågan. Dessutom måste låginkomsttagarna använda nästan allt de kan skrapa ihop på konsumtion medan höginkomsttagarna har möjlighet att använda en del av sina inkomster till att öka sin förmögenhet.

En rättvis beskattning kräver att medborgarna deltar i gemensamma utgifter efter betalningsförmåga, dvs. höginkomsttagarna med en klart större andel. För rättvisans skull bör alla inkomster också behandlas likvärdigt så att inkomster i form av förmåner vid arbetslöshet eller till exempel sjukdom inte beskattas hårdare än förvärvsinkomster och stora kapitalinkomster ännu lindrigare.

Utöver skattepolitiska insatser kräver rättvisan också att de allra lägsta förmånerna höjs så mycket att de garanterar ett människovärdigt liv.

Förslag

Vi föreslår därför

att lagförslagen förkastas.

Helsingfors den 6 november 2009

Mikko Kuoppa /vänst
Minna Sirnö /vänst
Matti Kauppila /vänst

RESERVATION 2

Motivering

Den allmänna mervärdesskattesatsen föreslås bli höjd från 22 till 23 procent. Skattesatsen för böcker, läkemedel, idrottstjänster, persontransporter, inkvarteringstjänster, televisionslicensintäkter, kultur- och underhållningsevenemang, konstverk som upphovsmannen säljer, all import av konstverk, ersättningar för upphovsrätt till upphovsrätsorganisationer, friserstjänster och vissa små reparationstjänster höjs från 8 till 9 procent. Höjningarna ska träda i kraft den 1 juli 2010.

Vi föreslår att de här skattesatserna inte höjs för att tidpunkten inte är konjunkturpolitiskt rationell. Höjningarna inverkar skadligt på den inhemska efterfrågan och sysselsättningen. Det är över lag inte förnuftigt att skärpa momsen på t.ex. läkemedel och kollektivtrafik.

Ändringarna i momssatserna borde ha planerats in i samband med den förestående större skatteomläggningen för att de sociala konsekvenserna och behoven av en total omläggning av beskattningen kunde ha beaktats bättre. Höjningarna borde ha planerats in vid en konjunkturpolitiskt lämpligare tidpunkt.

Matmomsen sjönk i början av oktober i år. Debatten gick på högvarv när regeringen utlovade en sänkning av matmomsen. Man kan anta att det faktum att matpriserna hos oss har gått upp häftigare än i andra jämförbara länder delvis har berott på den utlovade skattelättnaden. Till följd av momsnedläggningen sjönk priserna i prakti-

ken bara till den nivå de hade i början av året. Med momssänkningen lyckades man bara kapa den extra höjning i konsumentpriserna som löftet om sänkta skatter gav upphov till.

Handeln skapade ett system med dubbelpriser på varor för att låtsas visa att skattesänkningen syns i priserna. I fortsättningen kan man anta att eventuella skattehöjningar slås fullt ut över priserna, eftersom konkurrensen i detaljhandeln i Finland är så svag. Under de här förhållandena är det bäst att hålla fast vid den moms-nivå som regeringen föreslår. Om priserna går upp urholkar det konsumenternas köpkraft. Dessutom blir sysselsättningen i branschen lidande. Vi socialdemokrater hade en annan åsikt om sänkningen av matmomsen, vi skulle helst ha riktat skattelättnaden direkt till dem som har de lägsta inkomsterna genom ett grundavdrag.

Det positiva med propositionen är att momsen på restaurangmat och mat som köps i affären ligger på samma nivå. Det minskar konkurrens-snedvridningen mellan detaljhandeln och restaurangerna och dessutom inverkar beslutet om momssänkning på restaurangtjänster positivt på sysselsättningen.

Förslag

Vi föreslår

att lagförslagen godkänns med ändringar (Reservationens ändringsförslag).

*Reservationens ändringsförslag***1.****Lag****om ändring av mervärdesskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i mervärdesskattelagen av den 30 december 1993 (1501/1993) 4, 25 a och 26 §, 39 § 3 mom., 84 och 85 §, i 85 a § 1 mom. det inledande stycket, 85 b § och 209 c § 1 mom., sådana de lyder, 4, 25 a och 39 § 3 mom. i lag 1218/1994, 26 § i lag 1061/2007, 84 § i lag 381/1996, 85 § i lagarna 1265/1997, och 785/2008, i 85 a § 1 mom. det inledande stycket i lag 1071/2002, 85 b § i nämnda lag 1265/1997 samt 209 c § 1 mom. i lagarna 325/2003 och 331/2005, som följer:

4, 25 a, 26 och 39 §
(Som i FiUB)

84 §

I skatt ska betalas 22 procent av skattegrunden, om inte något annat stadgas i 85—85 a §.

85 och 85 a §
(Som i FiUB)

85 b §

Med avvikelse från 85 och 85 a § ska i skatt betalas 22 procent av skattegrunden av sådana förpackningar och transportförmådenheter som berättigar till ersättning vid återsändande.

209 c §
(Som i FiUB)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i FiUB)

2.**Lag****om ändring av 3 § i lagen om skatt på vissa försäkringspremier**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 20 december 1966 om skatt på vissa försäkringspremier (664/1966) 3 §, sådan den lyder i lag 928/1992, som följer:

3 §

Skattebeloppet utgör 22 procent av försäkringspremier utan skatt.

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i FiUB)

3.

Lag**om ändring av 18 b § i lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 30 december 1996 om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen (1266/1996) det inledande stycket i 18 b § 1 mom., sådant det lyder i lag 1072/2002, som följer:

18 b §	skattelagen skall i skatt betalas 8 procent av
För import av sådana samlarföremål och anti-	skattegrunden när:
kviteter som avses i 79 d och 79 e § mervärdes-	— — — — — — — — — — — — — — —

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i FiUB)

Helsingfors den 6 november 2009

Heli Paasio /sd
Tarja Filatov /sd
Matti Saarinen /sd
Kari Rajamäki /sd

Reijo Laitinen /sd
Lauri Kähkönen /sd
Tuula Väättäin /sd